

Malta, records culturals catalans

Autor: Jaume Farguell i Sitges
Data de publicació: 03-07-2023

En Jaume Farguell ha escrit un article resumint la relació històrica de l'illa de Malta amb Catalunya arran d'un viatge recent que hi ha fet amb l'Associació d'Ex Parlamentaris

Avui parlarem de Malta. Estat independent des del 1964 i un dels més petits dels 27 que formen la Unió Europea. Amb 316 km² i 518.600 habitants. País format per un arxipèlag al mig de la Mediterrània, amb l'illa predominant d'idèntic nom, dues de menors, Gozo, Comino i petits illots.

Els primers vestigis de poblament s'hi retrotreuen als quasi 4.000 anys abans de Crist, quan prehistòriques tribus procedents de Sicília hi aixecaren impressionants vestigis arqueològics com Hagar Quim i Ggantija.

Malgrat la petitesa i l'isolament territorial, té el privilegi històric d'haver constituït un pol d'atracció on gradualment s'hi establiren i ensenyoriren pluralitat de civilitzacions, deixant-hi totes la pròpia petjada cultural. Fenicis, romans, àrabs, normands, catalans, castellans, italians, francesos i britànics, que ja és dir.

Per sota aquesta incessant superposició de noves cultures, un innegable sentiment de permanència es consolidà a Malta, amb molta més fermesa que a la resta dels països europeus. Em refereixo a l'esperit cristià que encara ens fa veure emplenades les incomptables i lluminoses esglésies.

Aquesta accentuada herència cristiana té dos moments històrics decisius. El primer l'any 60 d.C. amb l'arribada i fecunda predicació de Sant Pau. Així com, a l'any 1530, amb la cessió de Malta per l'emperador Carles V a l'Orde de l'Hospital de Sant Joan que, després de les Croades, havia estat expulsada de Terra Santa pels turcs. Aquesta cessió comportava per a l'Orde, a banda de l'exercici de les inherents missions hospitalària i defensiva, el deure de lliurar anualment a Carles V un falcó maltès de caça degudament entrenat.

La presència dels Cavallers a Malta es mantingué quasi tres segles fins a la conquesta de Napoleó l'any 1798. La

llarga permanència de l'Orde propicià la concurrència dels dos processos esmentats. Per un costat, la ferma consolidació del Cristianisme. I per l'altre, la presa de consciència i rigorosa defensa de totes les herències lingüístiques rebudes.

En efecte, els Cavallers de l'Orde, amb absolut respecte a la multi-nacionalitat lingüística dels seus membres, els distribuïren en 8 «llengües» segons la seva procedència (Provença, França, Itàlia, etc.) i emplaçades en un «alberg» o quarter propi on residirien. No cal dir que a l'alberg o casa d'Aragó es mantingué sempre viu el nostre idioma i que entre els grans mestres de l'Orde hi tinguérem 4 preclars catalans com Rafael i Nicolau Cotoner, Ramon Perellós i Ramon Despuig.

Cal no oblidar tampoc l'ocupació catalana de Malta des del 1283 fins el 1412 originada per la conquesta de Pere II, Gran rei de la corona d'Aragó i comte de Barcelona. Sumant aquest període amb l'abans esmentat dels Cavallers de l'Orde, són quasi cinc els segles de presència a Malta de la llengua catalana.

Avui, en la Malta independent són cooficials les llengües anglesa i maltesa. A banda d'això cal no negligir l'aparició, cada vegada més freqüent, d'estudis sobre l'aportació lingüística catalana a la llengua d'aquella nació. Fins al punt que erudits com Pere Alzina i Jordi Bilbeny arriben a la respectable conclusió que més de mil paraules malteses tenen arrel catalana. Moltes amb idèntic lèxic en un i altre idioma (com accident, brillant, barber, ferm, serp, etc. O altres, de grafia mínimament alterada d'una a l'altra llengua: com bankett per banquet; buskett per bosquet, etc. I no cal dir de cognoms maltesos com Soler, Montfort, Cardona, Mas, Abella, Pujol, etc. I especialment pel què fa a molts noms de plantes i ocells.

Una segona i recent visita a Malta amb l'Associació d'Ex Parlamentaris, que conclougué a la «Casa de Catalunya», avui Ministeri d'Economia, resultà especialment interessant. Cal pensar que algun proper contacte maltès amb el nostre Casal d'Europa pugui generar repercussions alliçonadores.

Jaume Farguell i Sitges

Podeu llegir l'article original en el següent enllaç:

<https://www.regio7.cat/opinio/2023/06/28/malta-records-cultural-catalans-89211331.html>